

תורה ממרום- פרשת תצוה

שמן זית

מאת : עזרא מרום

בס"ד

בפרשתנו תצוה אנו קוראים "ויקחו אליך שמן זית זך". מפרשי התורה מביאים הרבה הסברים לשאלה למה היה צורך לקחת דוקא שמן זית הרי יש בו שמרים ולכן אמרה התורה שמן זית זך דהיינו ללא שמרים. ספרי המוסר רואים בפרשה זו רעיון מוסרי וחינוכי לאדם, להתנהגותו ומעשיו. דוד המלך מדגיש את אמונתו ותקותו אומר: " ואני כזית רענן בבית אלוקים, בטחתי בחסד אלוקים לעולם ועד " (תהילים, נ"ב 10) הטוב הבא מחסדו של ד' הוא חסד נצחי לעומת הטוב שבא לאדם שהוא לא מובטח לעד אלא תלוי בהתנהגותו ובמעשיו. עץ הזית שונה מעצים אחרים בכך שעליו תמיד ירוקים ולכן הוא רענן. כך גם היהודי צ"ל רענן באמונתו ובמעשיו הטובים, להתרענן ולהשתפר. תכונה נוספת שיש לזית: הוא מצטיין בשורשים עמוקים המשלחים בין אבנים וסלעים ולכן עליו בריאים וחזקים ואינם נושרים לא בימות החמה ולא בימות הגשמים והם נשארים ביופים כל ימות השנה כמתואר בגמרא מנחות נ"ג ע"ב. הנביא ירמיהו מתאר את עץ הזית במילים: "זית רענן יפה פרי תואר קרא ד' שמך" (י"א, 16). על פסוק זה אומר המדרש: למה נמשלו ישראל לזית? מה זית אינו נותן שמנו רק כשחובטים בו, כך ישראל אין חוזרים בתשובה אלא על ידי יסורים. " המסר מכך שהיהודי נמשל לזית רענן שהוא צריך להישאר ביהדותו בכל מצב ובכל מקום שימצא.

זאת ועוד: כאשר נעים זמירות ישראל רוצה לברך את האדם בנחת מילדיו שילכו בדרך התורה הוא אומר: " בניך כשתילי זיתים סביב לשולחניך " (תהילים קכ"ה, 3). על כך מפרש רש"י " מה זיתים אין להם הרכבה כך אין בבניך פסול". רעיון דומה מבטא הנביא הושע בפרק י"ד, 7: " ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון". כלומר יהיו כעצים רעננים נושאי פרי "יהי כזית הודו" שהבנים יאירו את העולם באור התורה וכשם שהעלים של הזית רעננים בכל עונות השנה בקיץ ובחורף כך יהיו הבנים וההורים כמאמר הפסוק: "דשנים ורעננים יהיו". הגמרא בהוריות י"ג מציינת עובדה מעניינת על הזית: אכילת זיתים גורמת לשיכחה ואילו שמן הזית גורם לזיכרון.

גם בחלומות יש משמעות מיוחדת לזית. בגמרא בברכות בפרק הרואה דף נ"ז ע"א נאמר: " הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה". עוד מובא בירושלמי מעשר שני: "הרואה שמן זית בחלום שם טוב יצא לו והרואה זית בחלום כך תהיה עטרתו". על דגלו של שבט אשר היה מצויר סמל של עץ הזית כביטוי לברכה שנתברך בה: "ברוך מבנים אשר וטובל בשמן רגלו".

לסיכום, מן האמור לעיל אנו רואים שהזית מסמל תכונות והנהגות טובות הראויות לאדם ובעיקר מבטא את הברכה לאדם שבניו ילכו בדרך הישר והטוב יפיצו תורה ויאירו את הסביבה ויהיו כ זית זך ורענן.